

Univerza v Mariboru

Fakulteta za varnostne vede

Mestna občina
MURSKA SOBOTA

VIKTIMIZACIJA ZARADI DRUŽINSKEGA NASILJA IN POLICIJSKO DELO V SKUPNOSTI: ANALIZA STANJA V POMURJU

KAJA PRISLAN, SREČKO FELIX KROPE, BRANKO LOBNIKAR

VARNOST V LOKALNIH SKUPNOSTIH

Murska Sobota, 29. 11. 2016

Nasilje v družini

- Nasilje v družini sodi med najhujše vrste kaznivih dejanj, saj predstavlja grobo zlorabo moči ter prevlado ene osebe nad drugo.
- Vključuje elemente nasilja, poniževanja, zanemarjanja in odrekanja oz. omejevanja temeljnih človekovih pravic.
- Nasilje v družini je vsaka uporaba fizičnega, spolnega, psihičnega ali ekonomskega nasilja enega družinskega člana proti drugemu družinskemu članu oziroma zanemarjanje družinskega člana ne glede na starost, spol ali katerokoli drugo osebno okoliščino žrtve ali povzročiteljice oziroma povzročitelja nasilja.

Nasilje v družini – prenovljena zakonodaja

Zakon o preprečevanju nasilja v družini (ZPND, 2008)

- prvi zakon v slovenskem prostoru, ki je opredelil nasilje v družini in jasno opredelil različne vrste tovrstnega nasilja.
- V letu 2016 je bil sprejet **Zakon o spremembah in dopolnitvah Zakona o preprečevanju nasilja v družini (ZPND-A, 2016)**, kjer je zakonodajalec prvič eksplicitno zapisal, da je nasilje v družini **prepovedano**, razširila pa se je tudi opredelitev nasilja v družini
- Pri fizičnem in spolnem nasilju je dodana grožnja, za psihično nasilje se šteje tudi razširjanje informacij, s katerimi povzročitelj nasilja povzroči strah, pri ekonomskem nasilju se doda neizpolnjevanje obveznosti do družinskega člana, kot nova oblika nasilja se je dodalo zalezovanje.
- Ena pomembnejših značilnosti zakona iz leta 2016 je tudi prepoved kakršnega koli telesnega kaznovanja otrok.

Resolucija o nacionalnem programu preprečevanja nasilja v družini (2009)

Kazenski zakonik (KZ-1)

- poglavje kaznivih dejanj zoper zakonsko zvezo, družino in otroke

Zakon o nalogah in pooblastilih policije (2013)

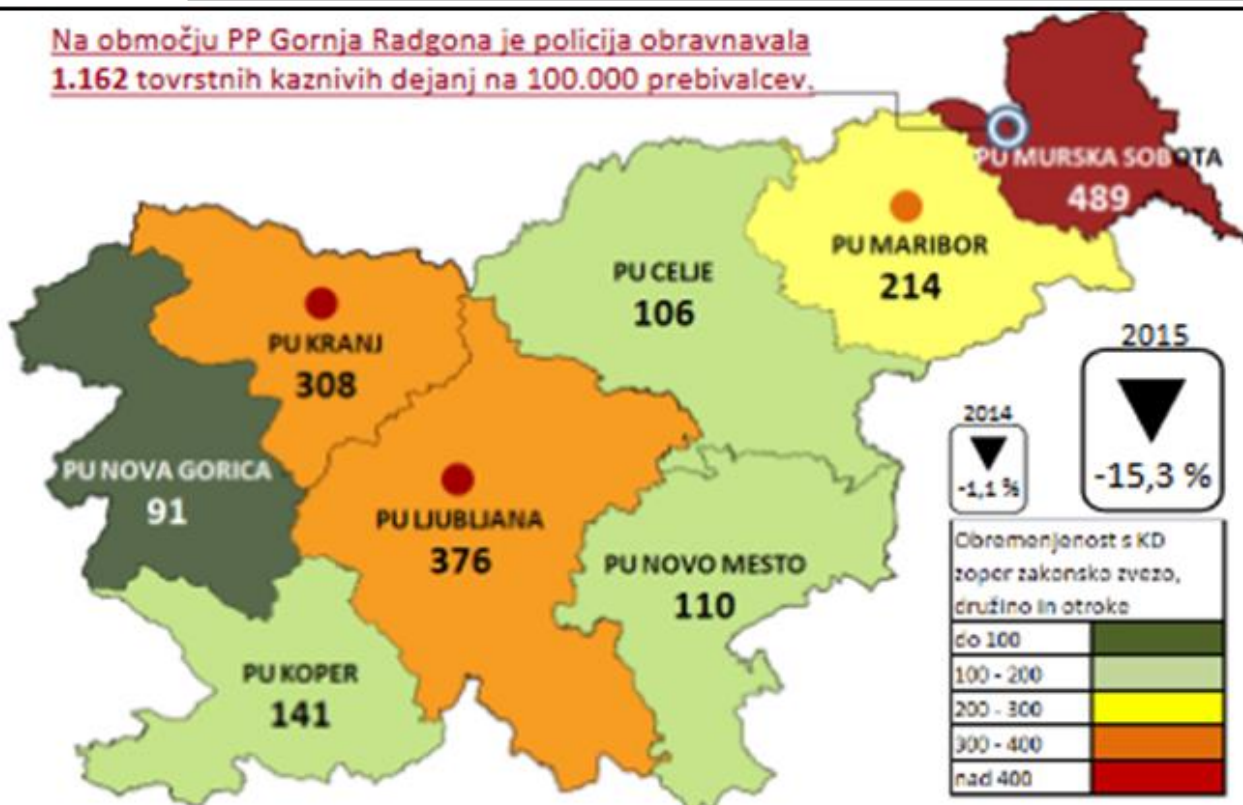
- dopolnjeno policijsko pooblastilo v primerih odreditve **prepovedi približevanja** tudi s pridržanjem kršitelja oziroma kršiteljice, ki ne spoštuje takšne prepovedi

Nasilje v družini – pojavnost

- Na svetovni ravni fizično in/ali spolno nasilje v partnerskem razmerju doživi povprečno 35 % žensk, v nekaterih državah pa ta odstotek doseže tudi 70 % mejo (WHO, 2013).
- Žrtev psihičnega nasilja je še več - približno 43 % vseh žensk v partnerskem razmerju doživlja tovrstno nasilje (FRA, 2014)
- Pri umorih je v situaciji, kadar je žrtev ženska, skoraj polovica storilcev njihovih partnerjev (UN ODC, 2014).
- Policija v Sloveniji na letni ravni obravnava med 5.000 in 6.000 primerov kaznivih dejanj z znaki družinskega nasilja (Policija, 2016).
- 38, 6 % ljudi v Sloveniji je v odraslem obdobju osebno doživelo določeno obliko družinskega nasilja.
 - Prevladuje psihično nasilje (49,3%) temu pa sledijo fizično (23%) in premoženjsko oz. ekonomsko nasilje (14,1%), omejevanja gibanja (13,9%) in spolno nasilje (6,5%) (Leskošek, Urek in Zaviršek, 2010).
- **Tovrstna kriminaliteta je izjemno pogosta; skrajno posplošeno bi lahko rekli, da se v Sloveniji vsako uro in pol zgodi en primer družinskega nasilja.**

Nasilje v družini – pojavnost v Pomurju

Na območju PP Gornja Radgona je policija obravnavala **1.162** tovrstnih kaznivih dejanj na 100.000 prebivalcev.

Policija je obravnavala 249 (294) kaznivih dejanj zoper zakonsko zvezo, družino in otroke na 100.000 prebivalcev.

PU Murska Sobota na 100.000 prebivalcev relativno nizko stopnjo kriminalitete – 2.553 (Slovenija: 3.333).

Pomurje po drugi strani sodi med ogrožene regije z vidika nasilniške kriminalitete – 94 primerov na 100.000 (Slovenija: 80).

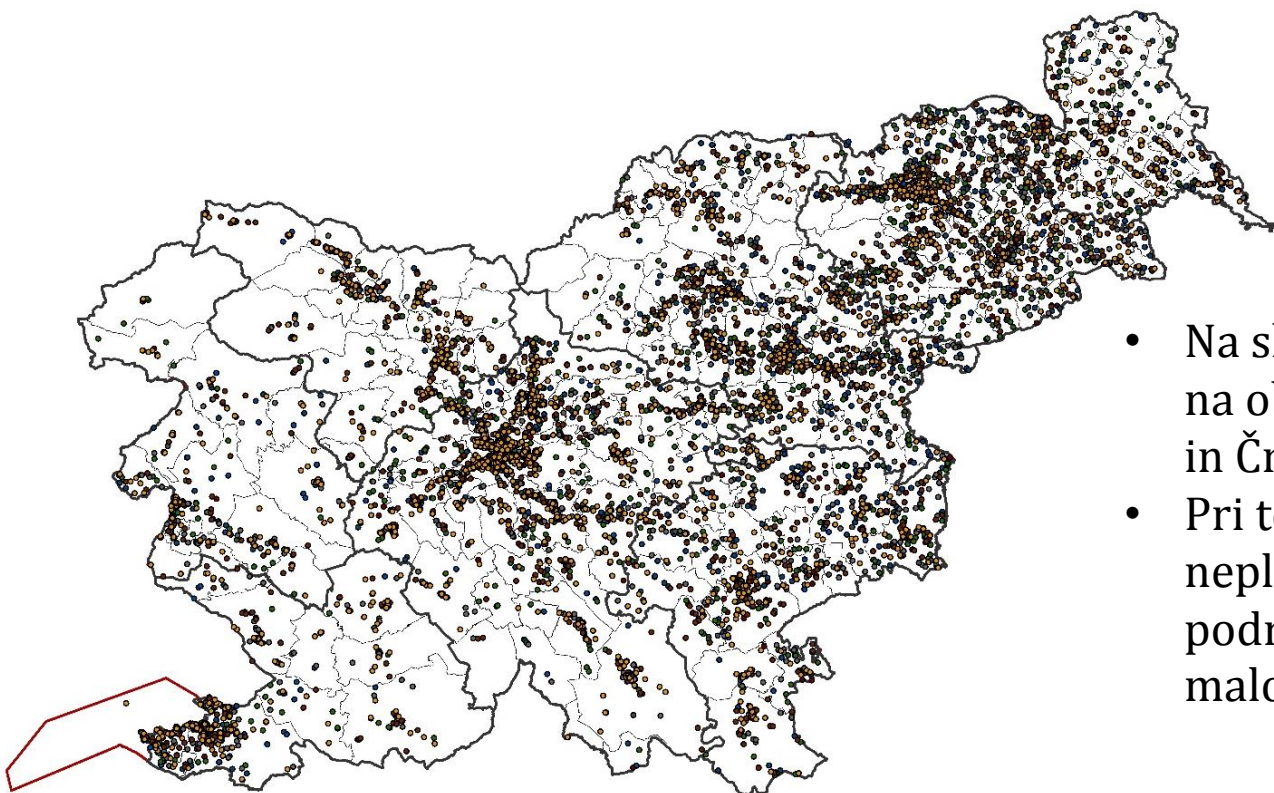
Izmed vseh regij pa je v tem delu tudi največ prekrškov z znaki nasilja v družini (Pomurje: 246, Slovenija: 148)

Na Policijski postaji Lendava so obravnavali 334 prekrške z znaki nasilja v družini, medtem ko je povprečje v Sloveniji 135 tovrstnih prekrškov na 100.000 prebivalcev.

Nasilje v družini – pojavnost v Pomurju

Vir: GPU 2008-2013

Vir: GPU 2008-2013

- Na sliki vidimo, da se obravnavana kazniva dejanja gostijo v na območjih občin Gornja Radgona, Murska Sobota, Lendava in Črenšovci.
- Pri tem pa iz podatkov izhaja, da v Pomurju močno narašča neplačevanje preživnine, veliko je tudi prekrškov s tega področja, kaznivih dejanj zanemarjanja pa je razmerama malo.

Preiskanost tovrstnih KD je 72 %, stopnja povratništva pa 27 %

Povzetek ugotovitev

1. Nasilje v družini je realen varnostni problem, ki si zasluži veliko bolj centralno obravnavo, saj pomembno vpliva na kakovost življenja zelo velikega dela populacije.
 - Dejstvo je, da nasilje v družini ne vpliva samo na žrtve, ampak tudi na opazovalce, priče in druge osebe, vpletene v primer. Posredno nasilje v družini vpliva na skupnostno povezanost prebivalcev, njihov občutek varnosti, splošno vzdušje in kakovost življenja v lokalnih skupnostih. Nasilje v družini je navadno dlje trajajoči vzorec vedenja z dolgoročnimi posledicami.
2. Policija na tem področju intenzivno dela in ima tudi primerna pooblastila.
 - Policija sicer težko vpliva na večino izvornih vzrokov, saj le-te izhajajo iz socialne stiske v družini, lahko pa izboljša svojo informiranost in stopnjo odkritosti ter preiskanosti primerov.

Prilagojena obravnava primerov nasilja v družini – izhodišča za sodobno policijsko ukrepanje

Pri reakciji na nasilje v družini je potrebno upoštevati tri akterje: storilca, žrtev in policista. Pri zagotavljanju prilagojene obravnave je zato treba upoštevati okoliščine, povezane s temi akterji.

1. Prva pomembna okoliščina je **struktura intervencijskih policijskih enot**. Od strukture in oblike odziva na prijavo nasilja je odvisno, kako se bo primer razvijal skozi morebitno preiskavo.
2. Na kakovost stikov s prebivalci in žrtvami **vpliva tudi okolje**, ki je drugi vplivni dejavnik prilagojenega odziva.
 - Policija in svetovalnice v ruralnem okolju se soočajo z večjimi ovirami in manjšo stopnjo pripravljenosti na sodelovanje s strani žrtev, kot pa organi iz urbanih krajev.
3. Tretji pomemben dejavnik, ki bi moral vplivati na obravnavo primerov družinskega nasilja, pa je recidivizem. **Povratništvo** je eden izmed glavnih merilnikov uspeha preventivnega dela in prilagojene obravnave primerov.

Policija, nasilje v družini in dobre prakse iz tujine

- V zadnjem desetletju se je z namenom zmanjševanja povratništva in povečevanja pripravljenosti žrtev prijaviti primere družinskega nasilja izvedlo veliko projektov in programov, med katerimi je veliko takšnih, ki so inovativni in drugačni.
- Vse države večinoma že uporabljajo kombinacijo različnih preventivnih in represivnih aktivnosti, spremembe se uveljavljajo tudi na področju policijskega dela, pooblastil in nadzora nad spremljanjem dela vpletenih.

Primeri dobrih praks:

- a. Specializirana obravnava** (sestava in usposobljenost policijskih patrulj, posebna družinska sodišča...);
- b. Usklajen odziv** (uspeh ni odvisen samo od policije, temveč tudi od drugih deležnikov, ki so neposredno ali posredno vpleteni v obravnavo problematike);
- c. Pomoč žrtvam in ozaveščanje.**

Razprava namesto zaključka

Za zaključek velja zapisati nekaj pomislekov, ki jih kaže izpostaviti pri razpravi o družinskem nasilju v Pomurju.

Prvi takšen pomislek je, da zares ne vemo, ali je Pomurje dejansko najbolj obremenjeno z družinskim nasiljem, ali ne. V Sloveniji namreč **nimamo verodostojne viktimološke študije**, ki bi potrdile ali ovrgle policijske statistike. Te pa so, vsaj kar se tiče družinskega nasilja, nezanesljive.

Na območju Pomurja deluje tudi samo ena varna hiša, med 450 **nevladnimi organizacijami** v Pomurju pa bi res težko našli tisto, ki je na voljo žrtvam družinskega nasilja. V primerjavi z osrednjeslovensko regijo, kjer je tudi NVO podpora žrtvam zelo intenzivna, lahko ugotovimo, da je v **Pomurju na tem področju dejavna predvsem država**.

In če gre sklepati po analizirani statistiki, predvsem policija. Zato tudi poudarjamo, da **bi bilo v bodoče potrebno storiti še kaj več**, kot je zgolj zavzeto delo policistov ter izrekanj prepovedni približevanja storilcem družinskega nasilja.

Univerza v Mariboru

Fakulteta za varnostne vede

Mestna občina
MURSKA SOBOTA

VARNOST V LOKALNIH SKUPNOSTIH

Murska Sobota, 29. 11. 2016

HVALA